

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/38480,ul-PKWN.html>
25.03.2026, 08:41

ul. PKWN

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego był marionetkowym organem administracyjnym, stworzonym na polecenie Józefa Stalina. Powstał w Moskwie w lipcu 1944 r. w celu objęcia zarządu części ziem polskich, zajętych przez Armię Czerwoną w 1944, położonych na zachód od linii Bugu i Sanu. Przewodniczącym PKWN został Edward Osóbka. Faktycznie decydujący wpływ na jego działalność miała wiceprzewodnicząca (a zarazem członkini Rady Najwyższej ZSRS) Wanda Wasilewska oraz nadzorujący prace Komitetu z ramienia ZSRS Nikołaj Bułganin (formalnie ogłoszony przedstawicielem ZSRS przy Komitecie).

Utworzenie PKWN było kolejnym etapem sowieckich działań przeciw prawowitym władzom RP, walczącym o niepodległość Polski od roku 1939 w ramach koalicji antyniemieckiej. Władze te reprezentowane były przez Prezydenta RP i rząd RP na uchodźstwie oraz przez działające z ich upoważnienia struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Kraju.

Na arenie międzynarodowej ZSRS ogłosił nawiązanie z Komitetem oficjalnych stosunków dyplomatycznych. W rzeczywistości nie miało to żadnych znamion relacji partnerskich. PKWN był ciałem w pełni podporządkowanym władzom sowieckim. Spełniał rolę narzędzia politycznego J. Stalina, wykorzystywanego przede wszystkim do działań ukierunkowanych na uniemożliwienie powrotu do kraju prawowitych władz RP i odbudowy suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie istotne decyzje PKWN były podejmowane na polecenie władz sowieckich, względnie z nimi konsultowane, w celu ich dostosowania do aktualnych wytycznych J. Stalina.

Ogłoszenie przez Moskwę PKWN jedyną władzą uprawnioną do zarządzania wyznaczoną przez ZSRS częścią terytorium RP rozpoczynało nowy etap zwalczania władz RP na uchodźstwie środkami dyplomatycznymi i propagandowymi oraz nowy etap niszczenia środkami militarnymi i policyjnymi polskich struktur państwowych, odbudowanych w podziemiu: władzy cywilnej (Delegatura Rządu) i wojskowej (Armia Krajowa).

PKWN, już istniejące formacje przekazane przez ZSRS do jego dyspozycji i nowe, pod jego zwierzchnictwem tworzone, zostały wykorzystane do fizycznej likwidacji żołnierzy i urzędników Polskiego Państwa Podziemnego.

Działalność PKWN oznaczała realizację priorytetów polityki sowieckiej – wbrew interesom polskich obywateli i wbrew polskiej racji stanu.

Immanentnymi cechami kilkumiesięcznych rządów komunistycznych pod szyldem PKWN było gwałcenie swobód obywatelskich, zakłamanie życia publicznego, działania zbrojne przeciw środowiskom niepodległościowym oraz liczne zbrodnie, jakie na terenie zarządzanym przez Komitet popełniały sowieckie i komunistyczne formacje zbrojne.

(mkkkr)